

Co warto wiedzieć o integracji sensorycznej?

Dorota Chylla – terapeuta SI

Przez ostatnie lata, również w Polsce, karierę zrobiła „integracja sensoryczna”. Można powiedzieć, że terapia integracji sensorycznej zrobiła się „modna”. Uważam, że bardzo pomocna i wspomagająca rozwój małego dziecka, szczególnie będącego w wieku przedszkolnym. Proces integracji sensorycznej zaczyna się już od pierwszych miesięcy życia płodowego i najintensywniej przebiega do końca wieku przedszkolnego.

Twórczynią metody była amerykańska psycholog i terapeuta zajęciowy Jeane Ayres, która wykazała praktyczne znaczenie trzech podstawowych, najwcześniej dojrzewających układów zmysłowych w prawidłowym rozwoju dziecka: układ dotykowy, proprioceptywny i przedsionkowy. Integracja sensoryczna zaliczana jest do metod neurorozwojowych, oddziałujących na rozwijający się układ nerwowy dziecka.

Integracja sensoryczna to proces właściwej rejestracji bodźców wszystkimi zmysłami jednocześnie. Zajęcia integracji sensorycznej w większości mają charakter aktywności ruchowej, która nakierowana jest na stymulację zmysłów. W czasie zajęć wzmacnia się procesy nerwowe leżące u podstaw wielu umiejętności, tak by mogły one pojawić się w sposób naturalny jako konsekwencja poprawy funkcjonowania centralnego układu nerwowego.

Dziecko, które trafia do terapii, w pierwszym etapie jest diagnozowane przez certyfikowanego terapeutę SI w zakresie odbioru, rozpoznawania i wykorzystywania wrażeń sensorycznych docierających do niego za pomocą wszystkich zmysłów, następnie prowadzona jest terapia poprzez stymulowanie poszczególnych układów zmysłowych. Dysfunkcje w zakresie integracji sensorycznej objawiają się najczęściej w postaci nadpobudliwości i nadruchliwości psychoruchowej, deficytach uwagi, słabej organizacji zachowania i działania, opóźnionego rozwoju mowy oraz słabej koordynacji ruchowej.

Zadaniem terapii SI jest zatem, dostarczenie dziecku, podczas jego aktywności ruchowej, kontrolowanej przez terapeutę ilości bodźców sensorycznych, wywołujących w konsekwencji poprawę integracji bodźców docierających do dziecka zarówno z otoczenia, jak i z jego ciała. Terapeuta przy zastosowaniu odpowiednich technik, eliminuje, wyhamowuje lub ogranicza niepożądane bodźce obecne przy nadwrażliwościach sensorycznych lub dostarcza silne bodźce, co jest konieczne przy podwrażliwościach systemów sensorycznych.

Terapia integracji sensorycznej ma postać ukierunkowanej zabawy w której dziecko chętnie uczestniczy i ma przekonanie, że tworzy zajęcia wspólnie z terapeutą. Podczas terapii nie uczy się dzieci konkretnych umiejętności. Cel terapii skoncentrowany jest raczej na poprawie integracji pomiędzy zmysłami w układzie nerwowym. W pracy tą metodą terapeuta stymuluje zmysły dziecka oraz usprawnia takie zakresy jak np: motoryka mała, motoryka duża, koordynacja wzrokowo-ruchowa. Ćwiczenia muszą być dostosowane do poziomu funkcjonowania dziecka i jego samopoczucia, nie mogą być zbyt łatwe ani zbyt trudne, nie ma tutaj powtarzanego schematu ćwiczeń, ale raczej „sztuka” ciągłej analizy zachowania dziecka i stałego doboru i modyfikacji ćwiczeń tak, aby dziecko było w stanie odpowiadać na nie coraz bardziej złożonymi reakcjami adaptacyjnymi.

Dziecko powinno uczestniczyć każdego dnia w doświadczeniach sensorycznych, według określonego programu, opracowanego przez terapeutę SI. W ćwiczeniach domowych, prowadzonych po instruktażu terapeuty przez rodziców i ćwiczeniach na sali terapeutycznej, przy zastosowaniu specjalistycznego sprzętu. Doświadczenie wskazuje, że przeciętnie terapia na sali powinna odbywać się średnio 2 razy w tygodniu, a każda sesja powinna trwać jednorazowo 45 - 50 minut, minimum pół roku. Oczywiście w szczegółach powinna być dostosowana do potrzeb konkretnego dziecka. W przypadku dzieci z niepełnosprawnością sprzężoną jej czas trwania jest nieograniczony, długoterminowy.

Atmosfera podczas terapii sprzyja rozwojowi wewnętrznej potrzeby zdobywania i poznawania środowiska. Dziecko czując, że odnosi sukcesy w coraz większej ilości różnorodnych zadań i bardziej skomplikowanych aktywnościach podnosi swoją samoocenę i chętnie uczestniczy w zajęciach. Takie doświadczenia w kierowaniu swoim zachowaniem zaczyna przenosić również na inne sytuacje poza salą terapeutyczną, co zaczynają zauważać rodzice i nauczyciele. Zmienia się obraz dziecka i jego funkcjonowanie w środowisku. Dzięki starannie dobranym ćwiczeniom w ramach terapii dziecko może poprawić:

- sprawność w zakresie dużej i małej motoryki
- funkcje językowe i poznawcze
- uwagę i koncentrację
- zdolności wzrokowe i słuchowe
- funkcjonowanie emocjonalne
- lepszą efektywność uczenia się.

Jeżeli dziecko ma problemy z:

- koncentracją
- nadwrażliwością dotykową (np. nie lubi przytulania, obcinania włosów i paznokci)
- samodzielny ubieraniem, nie zapina ani nie rozpina guzików
- nie umie jeździć na rowerze, czy skakać na jednej nodze, choć rówieśnicy to potrafią
- rzucanie i łapanie piłki sprawia mu trudność
- nie umie ładnie rysować i ciąć nożyczkami
- mówi mniej wyraźnie niż inne dzieci
- na podwórku nie może zdążyć za kolegami, często się potyka i przewraca to są sygnały, że dziecko ma zaburzenia z zakresu integracji sensorycznej.

Terapia integracji sensorycznej daje szansę poprawy rozwoju dla wszystkich dzieci, które mają jakiegokolwiek trudności w rozwoju, ale nie jest terapią jedyną, uniwersalną, a **wspomagającą** ogólny rozwój dziecka.